

System för tidiga upptäckter och insatser

Vad som på engelska kallas för
Early Warning System, EWS

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

Göteborgsregionen 2021
Utbildning
Box 5073, 402 22 Göteborg
gr@goteborgsregionen.se
Text: Lina Häger, Stina Bergman Lindskog
Layout: Göteborgsregionen, Ingibjörg Sigurðardóttir

Innehåll

Introduktion	4
Modul 1: Kartläggning och analys	5
Steg för steg – så här gör du	7
Samtalsguide för konstruktiv dialog och analys	14
Analys av kartläggning från grupp-/klassnivå	15
Mall för analys av kartläggning från grupp-/klassnivå	17
Analys av kartläggning på individnivå	19
Mall för analys av kartläggning på individnivå	22
Modul 2: Genomföra förändringar och följa upp dem	24
Mall för att genomföra förändringar och följa upp dem	27

Introduktion

Modul 1: Kartläggning och analys

Modul 2: Genomföra förändringar och följa upp dem

Så här gör du i modul 1

I modul 1 kartlägger du grupp-/klasser och/eller enskilda elever utifrån deras skolanknytning. Att stärka elevers involvering och skolanknytning är en viktig del i ett främjande och förebyggande arbete för att fler unga ska uppleva skolan som meningsfull och i slutändan fullfölja sina studier.

Modul 1 består av:

- Introduktion till Modul 1 med beskrivning av begreppet skolanknytning.
- En lathund som beskriver hur du går tillväga i själva kartläggningen, *Steg för steg - så här gör du*.
- En kartläggning för grupp-/klassnivå med olika påståenden att ta ställning till.
- En kartläggning för individnivå med olika påståenden att ta ställning till.
- En samtalsguide för dig och dina kollegor att använda i analysarbetet av det som framkommit i kartläggningen.

Efter utförda kartläggningar finns gott om underlag att analysera i skolpersonalgruppen.

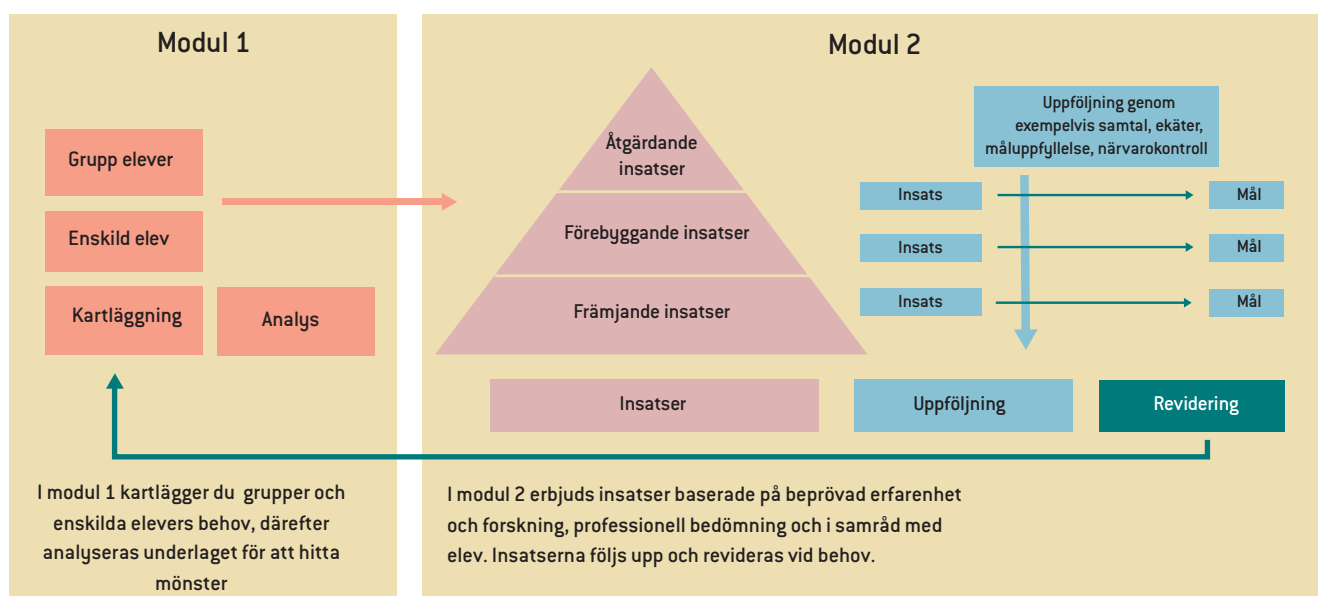
I samtalsguiden finns stöd för analysarbetet. Analysen ligger sedan till grund för det arbete som genomförs i Modul 2, där rätt insatser och förändringar ska arbetas fram för att möta elevernas eller elevens behov.

Så här gör du i modul 2

I modul 2 använder du det underlag som genom kartläggning och analys framkom i modul 1. I modul 2 fattar du beslut om vilka insatser och förändringar som ska erbjudas elever eller eleven för att skapa förutsättningar för ökad skolanknytning. I modul 2 arbetar du också fram ett ramverk för uppföljning av dessa insatser och förändringar.

Modul 2 består av:

- Introduktion till Modul 2 där modellen för analys, planering, genomförande och uppföljning beskrivs.
- En lathund som beskriver hur du går tillväga i själva kartläggningen, *Steg för steg - så här gör du*.
- Mallar där förändringar och uppföljning av dessa ska beskrivas.

Modell över hur Modul 1 och Modul 2 hänger ihop.

Modul 1: Kartläggning och analys

Det här materialet är till dig som klasslärare, mentor eller skolledare på antingen grundskolan eller gymnasieskolan och är tänkt att fungera som ett stöd i att kartlägga dina elevers skolanknytning. Att stärka elevers involvering och skolanknytning är en viktig del i ett främjande och förebyggande arbete för att fler unga ska uppleva skolan som meningsfull och i slutändan fullfölja sina studier.

Modul 1 består av:

- En lathund som beskriver hur du går tillväga i själva kartläggningen, *Steg för steg - så här gör du*.
- En kartläggning för grupp-/klassnivå med olika påståenden att ta ställning till.
- En kartläggning för individnivå med olika påståenden att ta ställning till.
- En samtalsguide för dig och dina kollegor att använda i analysarbetet av det som framkommit i kartläggningen.

Bakgrund och syfte

Varje skola är skyldig att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Det är rektorn som ansvarar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs och det syftar till att skapa en trygg och likvärdig skolgång för skolans samtliga elever. Det betyder att de insatser och förändringar som görs behöver ha sin utgångspunkt i faktiska behov hos eleverna. Dock lyfter Skolinspektionen (2020) att kanske alltför många insatser görs på individnivå för att stödja den enskilda eleven och att färre insatser görs på grupp-/klassnivå och enhetsnivå för att stödja fler elever samtidigt.

Det här materialet syftar till att först och främst vara ett stöd i att kartlägga elevernas involvering och skolanknytning på grupp-/klassnivå men ger också möjligheten att kartlägga på individnivå. Vidare är materialet tänkt att användas som ett stöd för att analysera kartläggningens resultat. Arbetet ska ses som ett komplement till det systematiska kvalitetsarbete som redan genomförs på skolan.

Materialet utgår från begreppet skolanknytning

Skolanknytning handlar om hur involverad eller distanserad eleven är i skolan och sitt skolarbete. Att en elev känner anknytning till skolan är viktigt, eftersom det kopplas ihop med att fler elever fullföljer sina studier. Vi vet sedan innan att bli behörig till ett nationellt gymnasieprogram och att erhålla en gymnasieexamen är avgörande för en enskild individs framtid.

Begreppet skolanknytning omfattar fyra dimensioner som alla påverkar elevers förutsättningar att fullfölja sina studier. Inom forskningen finns ett antal indikatorer som kan användas för att undersöka elevers involvering och skolanknytning.

Fyra dimensioner med indikatorer kopplat till skolanknytning

1. Den beteendemässiga dimensionen: Vad gör eleven i skolan?

Den beteendemässiga dimensionen handlar om elevens faktiska deltagande i skolan och i lärandet. Detta kan komma till uttryck genom att exempelvis följa uppsatta regler eller klassrumsnormer, att vara aktiv på lektionen, graden av uthållighet eller ansträngning i lärandet och närvaro på lektionerna. Det kan också vara avsaknaden av ett negativt beteende, så som konfliktfyllda relationer med andra elever och/eller skolpersonal.

2. Den akademiska dimensionen: Hur går det för eleven i skolan?

Den akademiska dimensionen berör exempelvis hur lång tid eleven lägger på en uppgift eller en läxa och till vilken grad läxor och skolarbete överlag genomförs. Här inkluderas också hur eleven tar sig an skoluppgifter, om de påbörjas, genomförs och avslutas. Även studieresultat i form av betyg och/eller uppfyllda kunskapsmål kan följas inom den akademiska dimensionen.

3. Den kognitiva dimensionen: Upplever eleven skolan som meningsfull?

Den kognitiva dimensionen innebär exempelvis hur eleven investerar i sitt eget lärande, så som att ta sig an utmaningar och att sträva mot de grundläggande kraven som ställs på eleven. Det här hänger också ihop med att eleven ser en koppling mellan skolan och framtida mål och att skolan därmed kan uppfattas som relevant och meningsfull.

4. Den affektiva dimensionen: Hur känner sig eleven i skolan?

I den affektiva dimensionen lyfts elevens relation till skolpersonal och andra elever, men även relationen till lärandet och till skolan i stort. Det kan handla om huruvida eleven känner ett värde i vad som görs i skolan och kan se en koppling mellan skolarbetet och livet utanför skolan. Det kretsar kring om eleven känner sig uppskattad och viktig i skolan samt om eleven identifierar sig med skolan och skolans värderingar. Även hur skola och utbildning värderas hemma hos eleven spelar roll för den affektiva dimensionen.

Genom kartläggning identifieras vilka insatser som ska bedrivas för ökad skolanknytning

Det finns olika former av insatser för att stärka skolanknytning och i förlängningen fullföljda studier. Alla insatser ska utgå från identifierat behov och kunskap om verksamma metoder, baserat på beprövad erfarenhet och vetenskap. Det är viktigt att det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet med insatser kopplat till skolanknytning sker parallellt.

Det främjande arbetet beskrivs som pågående insatser som gynnar alla elever i verksamheten, det kan exempelvis vara att erbjuda tillgängliga

lärmiljöer samt erbjuda trivsel och trygghet. Här sker framförallt arbete på organisationsnivå.

Det förebyggande arbetet är riktade insatser till en grupp elever eller en elev utifrån identifierat behov.

Det åtgärdande arbetet är en eller flera riktade insatser till en elev i en komplex situation utifrån identifierat behov hos den eleven. Tidig upptäckt och tidiga åtgärder är en framgångsfaktor för att lösa en komplex situation för en elev. Det åtgärdande arbetet kan bidra med viktiga erfarenheter och vara vägledande för det främjande och förebyggande arbetet.

För att kunna erbjuda rätt insatser, antingen i det främjande, förebyggande eller åtgärdande arbetet behöver vi veta vilket behov som finns. Därför är den här kartläggningen viktig! Här kartläggs först gruppen/klassen för att sedan kunna erbjuda förebyggande, främjande eller åtgärdande insatser. Vid behov kartläggs också enskilda elever för att därefter erbjuda rätt insatser för den eleven.

Som konstaterats ska det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet ske parallellt, men det är gynnsamt för alla elevers skolanknytning om den största delen av arbetet sker främjande eller förebyggande. Därför vill vi här lyfta kartläggning på grupp/klassnivå för att identifiera behov och därmed erbjuda främjande och förebyggande insatser som kan gynna fler än en enskild elev.

Avslutning

Nu är det dags att påbörja kartläggningen, läs igenom lathunden *Steg för steg - så här gör du* för att få stöd i hur du går tillväga. Lycka till!

Steg för steg – så här gör du

Innan du påbörjar arbetet med kartläggning på grupp-/klass- och individnivå bör du göra dig bekant med underlaget genom att läsa igenom påståendena i respektive kartläggning. Du behöver fundera över om det är några påståenden som måste undersökas mer noggrant för att kunna besvaras i syfte att ge en så sanningsenlig bild som möjligt. Gör kartläggningen på grupp-/klassnivå först, därefter kartläggning på individnivå om det behovet finns.

Kartläggning på grupp-/klassnivå (görs av mentor eller klasslärare)

1. Tag fram underlaget till kartläggning på grupp-/klassnivå.
2. Skriv elevernas namn och datum.
3. Svara på påståendena om eleverna i varje dimension för skolanknytning genom att markera med en färg beroende på hur väl påståendet stämmer:
 - grönt= stämmer helt
 - gult = stämmer delvis
 - rött = stämmer inte.
4. Gör några sammanfattande noteringar att ta med till analysarbetet.

Kartläggning på individnivå (görs av mentor eller klasslärare)

Om en elev har en röd markering eller en gul markering på flera frågor, gå vidare till underlaget för kartläggning på individnivå.

Skriv elevens namn samt datum.

Svara på påståendena om eleven i varje dimension för skolanknytning genom att markera med en färg beroende på hur väl påståendet stämmer:

- grönt= stämmer helt
- gult = stämmer delvis
- rött = stämmer inte.

Analys med stöd av Samtalsguide för konstruktiv dialog och analys (görs i samverkan)

När kartläggningarna på grupp-/klass- samt individnivå är genomförda, gå då vidare till underlaget *Samtalsguide för konstruktiv dialog och analys*. Nu ska resultaten från kartläggningarna analyseras för att rätt insatser ska kunna erbjudas eleven eller eleverna.

Du får en genomgång av analysarbetets gång i underlaget *Samtalsguide för konstruktiv dialog och analys*, men kortfattat grundas samtalet med dina kollegor i följande punkter där ni analyserar grupp-/klassens kartläggning först och därefter eventuella enskilda elevers kartläggning.

1. Undersök om det finns mönster som väcker oro och bör uppmärksammas kopplat till respektive dimension för skolanknytning.
2. Diskutera om de mönster ni hittat kan kopplas till några särskilda faktorer, så som faktorer kopplat till organisationen eller faktorer som berör lärare och undervisning.
3. Undersök om det finns några positiva mönster på grupp-/klassnivå kopplat till respektive dimension för skolanknytning.
4. Diskutera om de mönster ni hittat kan kopplas till några särskilda faktorer, så som faktorer kopplat till organisationen eller faktorer som berör lärare och undervisning.

Avslutning

Efter genomförda kartläggningar, samt utförda analyser av kartläggningarna för att erbjuda rätt insatser, är det dags att påbörja arbetet i Modul 2: *Genomföra förändringar och följa upp dem*.

Affektiva dimensionen

Klass: _____ Datum _____ Mentor/Klassföreståndare: _____

Hur känner sig eleven i skolan? Markera med grönt, gult eller rött.																									
1. Eleven har goda relationer till andra elever i skolan.																									
2. Eleven känner tillhörighet i och samhörighet med skolan.																									

<p>Reflektera kring resultatet på gruppnivå. Har du uppmärksammat något särskilt?</p>	
---	--

Kartläggning av en elevs skolanknytning

Följande kartläggning används för att identifiera och tidigt upptäcka om en elev börjar distansera sig från skolan och får en svagare skolanknytning.

Utifrån en professionell bedömning svarar ni på påståendena om eleven. Ni besvarar dem genom att markera med färger. Färgerna är grönt, gult och rött. Färgerna motsvarar alternativen stämmer helt, stämmer delvis och stämmer inte.

Färgerna hjälper er att bedöma om elevens skolsituation fungerar som den ska eller om något behöver förändras i organisationen runt eleven.

Grönt= Stämmer helt

Gult= Stämmer delvis

Rött= Stämmer inte alls

Innan du påbörjar kartläggningen bör du läsa igenom lathunden i avsnittet *Introduktion*.

Elevens namn _____ Klass _____ Mentor/Klassföreståndare: _____

Beteendemässiga dimensionen

Vad gör eleven i skolan? Markera med grönt, gult eller rött.	Datum:			
1. Eleven är närvarande på undervisningen i alla ämnen. Om gult eller rött, resonera kring vilka ämnen eleven inte närvarar i:				
2. Eleven interagerar med andra elever i undervisningen.				
3. Eleven har inte några konfliktfyllda relationer med andra elever.				
4. Eleven har inte några konfliktfyllda relationer med pedagoger eller annan skolpersonal.				
Sammanfattande kommentar som tas med till analysarbetet tillsammans med dina kollegor:				

Akademiska dimensionen

Hur går det för eleven i skolan? Markera med grönt, gult eller rött.	Datum			
1. Eleven har förväntad progression i sitt lärande.				
2. Eleven når målen/kunskapskraven för E i alla ämnen. I vilka ämnen når inte eleven målen för betyg E/ kunskapskrav?				
3. Eleven genomför de uppgifter eleven har förutsättningar att klara av.				
4. Eleven erbjuds i alla ämnen en undervisning utifrån elevens förutsättningar och utmanas utifrån sina förutsättningar.				
5. Eleven får extra anpassningar och/eller särskilt stöd om eleven har behov av det.				
Sammanfattande kommentar som tas med till analysarbetet tillsammans med dina kollegor:				

Kognitiva dimensionen

Upplever eleven skolan som meningsfull? Markera med grönt, gult eller rött.	Datum			
1. Eleven värderar skolan och utbildningen som viktig.				
2. Eleven har fungerande inlärningsstrategier.				
3. Eleven hanterar problemen som eleven ställs inför.				
4. Eleven ser en koppling mellan skola och framtida mål.				
5. Eleven upplever att tillvaron är meningsfull och relevant.				
6. Skolan har erbjudit eleven en utbildning som eleven kan känna som värdefull och meningsfull.				
Sammanfattande kommentar som tas med till analysarbetet tillsammans med dina kollegor:				

Affektiva dimensionen

Affektiva dimensionen Hur känner sig eleven i skolan? Markera med grönt, gult eller rött.	Datum:			
1. Eleven har goda relationer till andra elever i skolan.				
2. Eleven känner tillhörighet i och samhörighet med skolan.				
3. Eleven mår bra i skolan.				
4. Eleven påverkas positivt av klassrumsklimatet.				
5. Eleven bidrar positivt till klassrumsklimatet.				
6. Skolan har aktivt arbetat med att stödja elevens mående och känsla av sammanhang.				
Sammanfattande kommentar som tas med till analysarbetet tillsammans med dina kollegor:				

Samtalsguide för konstruktiv dialog och analys

Efter genomförd kartläggning på grupp-/klass- samt individnivå är det dags att analysera resultatet för att hitta mönster som kan ligga till grund för vilka insatser som ska erbjudas. Här ges stöd i att analysera de identifierade mönstren och behoven samt koppla dessa till olika faktorer där förändring behöver ske för att möta de identifierade behoven. Erbjudna insatser kan kategoriseras i ett främjande, förebyggande och/eller åtgärdande arbete och berör främst faktorer kopplat till hur skolan organiseras samt faktorer kopplat till lärare och undervisning.

I det här underlaget, *Samtalsguide för konstruktiv dialog och analys* föreslås ett samarbete mellan klasslärare eller mentor och elevhälsoteam, rektor och/eller annan för uppdraget viktig personal.

För att de mönster och behov som identifieras ska ligga till grund för lämpliga insatser och förändringar bör ni diskutera om de identifierade mönstren och behoven kan kopplas till någon särskild faktor där förändring bör ske för att möta behovet. Det är behjälpligt att använda två olika nivåer för att bättre komma åt var insatser och förändringar bör göras, dessa nivåer utgörs av faktorer kopplade till **skolans organisering** och faktorer kopplade till **lärare och undervisning**. Dessa beskrivs nedan.

Faktorer kopplade till skolans organisering

Här lyfts vikten av organisatorisk medvetenhet, det innebär att skolan har ett helhetsperspektiv

Modell över olika typer av insatser för att möta elevers behov

och systematik i arbetet med att skapa förutsättningar för god skolanknytning så som att det finns en god skolkultur men också att skolpersonal arbetar förebyggande och proaktivt med elevhälsa. Här ingår också att övergångar mellan såväl stadier som grupper och skolor är trygga och avslutningsvis att det finns en god dialog och samverkan med vårdnadshavare.

Här är några förslag på faktorer kopplade till skolans organisering som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Schemaläggning
- Samverkan mellan professioner på skolan
- Samverkan vårdnadshavare
- Legitimerade lärare
- Vikarier

Faktorer kopplade till lärare och undervisning

Här inkluderas goda lärmiljöer, positiva förväntningar på eleverna samt goda relationer mellan elever och lärare. Det innebär också möjligheter för vårdnadshavare att vara involverade.

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Undervisningskvalitet
- Ledarskap i klassrummet
- Adekvat stöd och anpassningar

Analys av kartläggning från grupp-/klassnivå

Använd resultatet från kartläggningen som gjorts på grupp-/klassnivå som underlag. Undersök om det finns mönster som väcker oro och bör uppmärksammas kopplat till respektive dimension?

Dimension*	Mönster, grupp-/klassnivå
Beteendemässiga dimensionen: Vad gör eleverna i skolan?	Exempel: Hälften av eleverna har en problematisk frånvaro kopplat till samtliga tre NO-ämnen (BI, FY, KE).
Akademiska dimensionen: Hur går det för eleverna i skolan?	Exempel: Mer än hälften av eleverna har inte förväntad progression eller riskerar att inte klara målen i NO-ämnena FY och KE.
Kognitiva dimensionen: Upplever eleverna skolan som meningsfull?	Exempel: Nästan 1/3 av klassen har inte, eller bara delvis, fungerande inlärningsstrategier.
Affektiva dimensionen: Hur känner sig eleverna i skolan?	Exempel: Det stämmer bara delvis att klassen känner samhörighet med klassen och skolan.

*samtliga dimensioner beskrivs i *Introduktion*.

För att kunna erbjuda **rätt insatser och förändringar utifrån identifierat behov** behöver ni diskutera om mönster ni hittat kan kopplas till någon särskild faktor, så som faktorer kopplade till skolans organisering eller faktorer kopplade till lärare och undervisning.

Exempel: Att hälften av eleverna har en problematisk frånvaro på NO-lektionerna kan härledas till schemalagningen, då lektionen ligger sist på fredag eftermiddag och föregås av en håltimme på 1,5 h.

Faktorer kopplade till skolans organisering

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Schemalagning
- Samverkan mellan professioner på skolan
- Samverkan vårdnadshavare
- Legitimerade lärare
- Vikarier

Faktorer kopplade till lärare och undervisning

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Undervisningskvalitet
- Ledarskap i klassrummet
- Adekvat stöd och anpassningar

Exempel: Att eleverna bara delvis känner samhörighet med klassen och skolan kan kopplas till de många lärarbyten som klassen har fått vara med om under senaste året. Det har skapat en oro i klassen och flera elever har klagat på att lektionerna är svåra att hänga med i. Klassen beter sig olika beroende på vilken lärare de har.

Undersök om det finns några positiva mönster på grupp-/klassnivå kopplat till respektive dimension?

Dimension*	Mönster, grupp-/klassnivå
Beteendemässiga dimensionen: Vad gör eleverna i skolan?	Exempel: Eleverna har god närvaro under IDH, SV/SVA samt HKK.
Akademiska dimensionen: Hur går det för eleverna i skolan?	Exempel: Eleverna har god progression i ämnen IDH, SV/SVA samt HKK.
Kognitiva dimensionen: Upplever eleverna skolan som meningsfull?	Exempel: I ämnet SV/SVA har majoriteten av eleverna fungerande inlärningsstrategier.
Affektiva dimensionen: Hur känner sig eleverna i skolan?	Exempel: Eleverna är engagerade och visar stor respekt för varandra under IDH-lektionerna.

*samtliga dimensioner beskrivs i *Introduktion*.

Som en del i arbetet att identifiera fungerande faktorer kopplade till hur skolan organiseras och/eller faktorer kopplade till lärare och undervisning är det bra att diskutera om de **positiva mönstren** kan kopplas till någon faktor.

Faktorer kopplade till skolans organisering

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Schemaläggning
- Samverkan mellan professioner på skolan
- Samverkan vårdnadshavare
- Legitimerade lärare
- Vikarier

Exempel: Eleverna har god närvaro på de lektioner som är schemalagda på förmiddagen samt strax efter lunch

Faktorer kopplade till lärare och undervisning

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Undervisningskvalitet
- Ledarskap i klassrummet
- Adekvat stöd och anpassningar

Exempel: Eleverna visar stort engagemang under bland annat idrottslektionerna – flertalet elever har uttryckt att idrottsläraren är en bra lärare. Den goda utvecklingen i ämnet kan härledas till undervisningens kvalitet samt ledarskap.

Mall för analys av kartläggning från grupp-/klassnivå

Använd resultatet från kartläggningen som gjorts på grupp-/klassnivå som underlag. Undersök om det finns mönster som väcker oro och bör uppmärksammas kopplat till respektive dimension?

Dimension*	Mönster, grupp-/klassnivå
Beteendemässiga dimensionen: Vad gör eleverna i skolan?	
Akademiska dimensionen: Hur går det för eleverna i skolan?	
Kognitiva dimensionen: Upplever eleverna skolan som meningsfull?	
Affektiva dimensionen: Hur känner sig eleverna i skolan?	

*samtliga dimensioner beskrivs i *Introduktion*.

För att kunna erbjuda **rätt insatser och förändringar utifrån identifierat behov** behöver ni diskutera om mönster ni hittat kan kopplas till någon särskild faktor, så som faktorer kopplade till skolans organisering eller faktorer kopplat till lärare och undervisning.

Faktorer kopplade till skolans organisering

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Schemaläggning
- Samverkan mellan professioner på skolan
- Samverkan vårdnadshavare
- Legitimerade lärare
- Vikarier

Faktorer kopplade till lärare och undervisning

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Undervisningskvalitet
- Ledarskap i klassrummet
- Adekvat stöd och anpassningar

Undersök om det finns några positiva mönster på grupp-/klassnivå kopplat till respektive dimension?

Dimension*	Mönster, grupp-/klassnivå
Beteendemässiga dimensionen: Vad gör eleverna i skolan?	
Akademiska dimensionen: Hur går det för eleverna i skolan?	
Kognitiva dimensionen: Upplever eleverna skolan som meningsfull?	
Affektiva dimensionen: Hur känner sig eleverna i skolan?	

*samtliga dimensioner beskrivs i *Introduktion*.

Som en del i arbetet att identifiera fungerande faktorer kopplade till hur skolan organiseras och/eller faktorer kopplade till lärare och undervisning är det bra att diskutera om de **positiva mönstren** kan kopplas till någon faktor.

Faktorer kopplade till skolans organisering

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Schemaläggning
- Samverkan mellan professioner på skolan
- Samverkan vårdnadshavare
- Legitimerade lärare
- Vikarier

Faktorer kopplade till lärare och undervisning

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Undervisningskvalitet
- Ledarskap i klassrummet
- Adekvat stöd och anpassningar

Analys av kartläggning på individnivå

Använd resultatet från kartläggningen som gjorts på individnivå som underlag. Finns det något i elevens resultat som oroar och som bör uppmärksammas kopplat till respektive dimension?

Dimension*	Mönster, individnivå
Beteendemässiga dimensionen: Vad gör eleven i skolan?	Exempel: Eleven har bristande närvaro (10% ogiltig frånvaro samt 10% giltig frånvaro).
Akademiska dimensionen: Hur går det för eleven i skolan?	Exempel: Eleven når inte målen/kunskapskraven för E i alla ämnen (gäller samtliga NO-ämnen samt BL).
Kognitiva dimensionen: Upplever eleven skolan som meningsfull?	Exempel: Eleven uppvisar inte fungerande inlärningsstrategier.
Affektiva dimensionen: Hur känner sig eleven i skolan?	Exempel: Eleven har få eller inga goda relationer med andra elever i skolan (upplevs som ensam).

*samtliga dimensioner beskrivs i *Introduktion*.

Frågor att besvara som stöd i analysen:

Finns det ett eller flera resultat från den individuella kartläggningen som sticker ut från gruppens samlade resultat av kartläggningen?

Exempel:

- Frånvaro överstiger 20%, vilket är högre än genomsnittet för klassen som är 4% frånvaro.
- Eleven har få eller inga goda relationer med andra elever i skolan (upplevs som ensam).

Finns det några mönster i elevens agerande?

Exempel:

- Eleven når inte kunskapskraven för E i NO, ENG, Bild.

För att kunna **erbjuda rätt insatser och förändringar utifrån identifierat behov** hos eleven behöver ni diskutera om mönster ni hittat kan kopplas till någon särskild faktor, så som faktorer kopplade till skolans organisering eller faktorer kopplade till lärare och undervisning.

Faktorer kopplade till skolans organisering

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Schemaläggning
- Samverkan mellan professioner på skolan
- Samverkan vårdnadshavare
- Legitimerade lärare
- Vikarier

Exempel: Elevens problematiska frånvaro har inte uppmärksammats i tid och därför kunnat överstiga 15%. Alla lärare har inte registrerat närvaro, därav bristande data att följa upp.

Faktorer kopplade till lärare och undervisning

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Undervisningskvalitet
- Ledarskap i klassrummet
- Adekvat stöd och anpassningar

Exempel: Elevens högra frånvaro är mest påtaglig i ämnena NO, ENG och bild där en pedagog undervisar. I dessa ämnen är progressionen inte den förväntade för eleven. Vi behöver ta reda på mer om varför eleven uppvisar detta mönster.

Undersök om det finns några positiva resultat på individnivå som kan kopplas till respektive dimension?

Dimension*	Mönster, grupp-/klassnivå
Beteendemässiga dimensionen: Vad gör eleven i skolan?	Exempel: Eleven har god närvaro på SV-lektionerna.
Akademiska dimensionen: Hur går det för eleven i skolan?	Exempel: Eleven genomför de uppgifter eleven har förutsättningar att klara av i framför allt SV.
Kognitiva dimensionen: Upplever eleven skolan som meningsfull?	Exempel: Eleven visar ett engagemang i framför allt SV-ämnet.
Affektiva dimensionen: Hur känner sig eleven i skolan?	Exempel: Eleven har uttryckt trygghet och trivsel på SV-lektionerna.

*samtliga dimensioner beskrivs i *Introduktion*.

Som en del i arbetet att identifiera fungerande faktorer kopplade till hur skolan organiseras och/eller faktorer kopplade till lärare och undervisning är det bra att diskutera om de *positiva mönstren* kan kopplas till någon faktor?

Exempel: Svensklektionerna ligger efter lunch. Eleven har i regel högre närvaro vid den tiden på dagen.

Faktorer kopplade till skolans organisering

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Schemaläggning
- Samverkan mellan professioner på skolan
- Samverkan vårdnadshavare
- Legitimerade lärare
- Vikarier

Faktorer kopplade till lärare och undervisning

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Undervisningskvalitet
- Ledarskap i klassrummet
- Adekvat stöd och anpassningar

Exempel: Eleven är närvarande och engagerad under svensklektionerna. Aktuell lärare var tidigare elevens mentor.

Avslutning

Nu har ni fått en introduktion till hur kartläggningarna går till samt fått följa exempel på vad kartläggningarna kan ge för underlag. Nu är det dags genomföra kartläggningar på grupp-/klassnivå samt individnivå. Mallar för det finns nedan.

Mall för analys av kartläggning på individnivå

Använd resultatet från kartläggningen som gjorts på individnivå som underlag. Finns det något i elevens resultat som oroar och som bör uppmärksammas kopplat till respektive dimension?

Dimension*	Mönster, individnivå
Beteendemässiga dimensionen: Vad gör eleven i skolan?	
Akademiska dimensionen: Hur går det för eleven i skolan?	
Kognitiva dimensionen: Upplever eleven skolan som meningsfull?	
Affektiva dimensionen: Hur känner sig eleven i skolan?	

*samtliga dimensioner beskrivs i *Introduktion*.

Frågor att besvara som stöd i analysen:

Finns det ett eller flera resultat från den individuella kartläggningen som sticker ut från gruppens samlade resultat av kartläggningen? Finns det några mönster i elevens agerande?

För att kunna **erbjuda rätt insatser och förändringar utifrån identifierat behov** hos eleven behöver ni diskutera om mönster ni hittat kan kopplas till någon särskild faktor, så som faktorer kopplade till skolans organisering eller faktorer kopplade till lärare och undervisning.

Faktorer kopplade till skolans organisering

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning

- Schemaläggning
- Samverkan mellan professioner på skolan
- Samverkan vårdnadshavare
- Legitimerade lärare
- Vikarier

Faktorer kopplade till lärare och undervisning

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Undervisningskvalitet
- Ledarskap i klassrummet
- Adekvat stöd och anpassningar

Undersök om det finns några positiva resultat på individnivå som kan kopplas till respektive dimension?

Dimension*	Mönster, grupp-/klassnivå
Beteendemässiga dimensionen: Vad gör eleven i skolan?	
Akademiska dimensionen: Hur går det för eleven i skolan?	
Kognitiva dimensionen: Upplever eleven skolan som meningsfull?	
Affektiva dimensionen: Hur känner sig eleven i skolan?	

*samtliga dimensioner beskrivs i *Introduktion*.

Som en del i arbetet att identifiera fungerande faktorer kopplade till hur skolan organiseras och/eller faktorer kopplade till lärare och undervisning är det bra att diskutera om de *positiva mönstren* kan kopplas till någon faktor.

Faktorer kopplade skolans organisering

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Schemaläggning
- Samverkan mellan professioner på skolan
- Samverkan vårdnadshavare
- Legitimerade lärare
- Vikarier

Faktorer kopplade till lärare och undervisning

Här är några förslag på faktorer som kan vara aktuella:

- Trygghet och ordning
- Undervisningskvalitet
- Ledarskap i klassrummet
- Adekvat stöd och anpassningar

Avslutning

Nu har ni analyserat det insamlade underlaget från grupp-/klassnivå och individnivå genom att studera positiva och negativa mönster och sedan koppla mönstren till olika faktorer rörande organisationen och/eller lärare och undervisning. Den framtagna analysen ligger till grund för de insatser som kan genomföras för att möta grupp-/klassen och elevens behov. Stöd i det arbetet erbjuds i Modul 2:
Genomföra förändringar och följa upp dem.

Modul 2: Genomföra förändringar och följa upp dem

Introduktion

I modul 1 *Kartläggning och analys* kartlades klasser/grupper samt enskilda elever utifrån dess skolanknytning. I gruppsamtal analyserades därefter resultatet av kartläggningen genom att koppla samman resultatet med faktorer som kan härledas till hur skolan organiseras och/eller faktorer rörande lärare och undervisning. I modul 2 används det som framkom i modul 1, det är nu dags att knyta ihop säcken genom att fatta beslut om vilka insatser och förändringar som ska erbjudas för att skapa förutsättningar för ökad skolanknytning samt arbeta fram ett ramverk för uppföljning av dessa insatser och förändringar.

Modul 2 består av:

- En lathund som beskriver hur du går tillväga i själva kartläggningen, *Steg för steg - så här gör du*
- Mallar där förändringar, och uppföljning av dessa, ska beskrivas.

För att insatser och förändringar ska få effekt behöver rektor organisera och avsätta tid för ett gemensamt arbete med analys, planering, genomförande och uppföljning – både i vardagen och över tid. Som ett led i att systematisera utvecklingsarbetet är det hjälpsamt att använda sig av en modell för att synliggöra vad som görs, varför och vad det leder till.

Modell för att systematisera utvecklingsarbetet

De förändringar ni planerar för bör utgå från ett eller flera av följande förhållningssätt:

- Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
- Professionell bedömning
- Avstämning med elever

Vetenskaplig grund handlar om att utgå från resultat från vetenskapliga studier som forskare har bedrivit. Beprövad erfarenhet kan förstås som professionell, gemensam kunskap som är utvecklad, prövad och dokumenterad över tid och av flera. Dessa kunskapskällor kompletterar varandra och används som underlag för fortsatt utveckling och implementering av nya arbetsätt.

En professionell bedömning baseras på kollegiets samlade erfarenheter och lärdomar som görs i den dagliga praktiken.

Avstämning tillsammans med eleven eller eleverna är viktigt för att reda ut och synliggöra orsaker till varför eleven distanserar sig från skolan. Det är ett underlag för att kunna göra rätt insatser och förändringar. Anledningen till en svag skolanknytning är ofta en komplex väv och det kan finnas flera orsaker till lågt engagemang hos eleverna.

Steg för steg – så här gör du

Innan ni påbörjar arbetet bör ni göra er bekanta med materialet genom att läsa igenom punkterna. Ni behöver fundera över om det är några delar som måste undersökas mer noggrant för att kunna besvaras.

1. Fyll i bakgrundsinformation och datum.
2. Fyll i de mönster och faktorer från modul 1 som ni bedömer mest angelägna.
3. Påbörja arbetet enligt modellen nedan. Var noga med att hålla er till ett utvecklingsområde i taget för att skapa tydlighet.

Modellen för analys, planering, genomförande, uppföljning och revidering går att använda på grupp-/klassnivå, individnivå och skolnivå.

Bakgrundsinformation

Klass/grupp, individ, skolnivå

Exempel: klass 7A

Datum: Exempel 12/2

Mönster: Exempel: Hälften av eleverna har en problematisk frånvaro kopplat till samtliga tre NO-ämnena (BI, FY, KE).

Faktor/er: Exempel: Eleverna upplever undervisningskvaliteten (lektionens struktur) som otydlig.

Planering

1. Hur är det idag?

Gör en kort beskrivning av nuläget utifrån de mönster som framkommit i modul 1.

Behövs ytterligare information än den som framkommit från modul 1 för att få en rättvisande bild?

Exempel:

Hälften av eleverna har en problematisk frånvaro kopplat till samtliga tre NO-ämnena (BI, FY, KE). Efter en avstämning med eleverna i klassen framkommer att undervisningen i de tre NO-ämnena upplevs rörig och att innehållet är svårt att förstå. Det tror eleverna beror på att den språkliga nivån är för hög.

2. Vart ska vi?

Gör en kort beskrivning av den önskade effekten av en insats eller en förändring.

Formulera ett eller flera mål som är konkreta och möjliga att nå upp till. Tänk på att målen ska vara kopplade till såväl det framkomna behovet från modul 1 som till kunskapsmålen i läroplanen.

Exempel:

Eleverna upplever undervisningen som elevnära och anpassad till rätt språklig nivå. De förstår vad de ska göra och kan arbeta med uppgifter både självständigt och i grupp. Elevernas engagemang kopplat till NO-ämnena är stärkt och närvaron har ökat.

Mål: Undervisningen är anpassad så att eleverna på bästa sätt kan ta sig an ämnesinnehållet.

Mål: Undervisande lärare tar ett ökat ansvar för elevernas språkutveckling kopplat till NO-ämnena.

3. Hur gör vi för att komma dit?

Ange vilka insatser som är relevanta utifrån klassen/gruppens eller den enskilda elevens behov, använd er av vetenskap och beprövad erfarenhet, professionell bedömning och/eller avstämning med elever för att erbjuda en verksam insats eller förändring.

Fundera på vad som fungerar bra och hur ni kan göra mer av det.

Koppla de angivna insatserna eller förändringarna till respektive mål från punkt 2 (Vart ska vi?). De planerade insatserna ska vara konkreta.

Exempel:

Mål: Undervisningen är anpassad så att eleverna på bästa sätt kan ta sig an ämnesinnehållet.

- Undervisande lärare behöver undersöka var eleverna befinner sig och möta dem på rätt nivå.
- Rektor tar reda på vilket stöd undervisande lärare behöver för att lyckas och skapar förutsättningar för effektiv kompetensutveckling.

Mål: Undervisande lärare tar ett ökat ansvar för elevernas språkutveckling kopplat till NO-ämnena.

- Undervisande lärare behöver hitta undervisningsstrategier som verkar språkutvecklande.
- Rektor tar reda på vilket stöd undervisande lärare behöver för att lyckas och skapar förutsättningar för effektiv kompetensutveckling.

4. Vem/vilka ansvarar?

Anteckna ansvarsområden och förväntningar för varje insats eller förändring.

Exempel:

- Undervisande lärare tar del av nedanstående insatser.
- Rektor tar reda på vilket stöd undervisande lärare behöver för att lyckas och skapar förutsättningar för effektiv kompetensutveckling. En plan tas fram.
- Specialpedagog tar fram hur övriga klasser på skolan upplever NO-ämnena, som underlag finns kartläggningarna.
- Elevhälsoteamet engagerar sig genom att stötta undervisande lärare. Klassrumsobservationer med efterföljande reflektioner genomförs systematiskt.

5. Datum för uppföljning

Ange datum för när insatsen eller förändringen ska följas upp, hur den ska följas upp och vem som ansvarar för det.

Exempel:

Den 12/3 sker uppföljningen.

Kallade: Rektor, undervisande lärare, specialpedagog och eventuellt annan representant från Elevhälsoteamet.

Följande punkter kommer att arbetas igenom:

- Vad har klassrumsobservationer och efterföljande reflektioner gett för bild?
- Hur ser planen ut som rektor och undervisande lärare tagit fram?
- Hur är det generella resultatet av skolans samlade kartläggningar kopplat till NO-ämnena? Finns det några mönster?

En elevenkät ska tas fram för att framöver mäta elevernas engagemang. Därtill kommer elevernas närvaro att följas mer noggrant.

Nya mål formuleras enligt mallen "Efter påbörjad insats eller förändring".

Efter påbörjad insats eller förändring

Bakgrundsinformation
(klass/grupp, individ, skolnivå):

Datum: _____

Mönster: _____

Faktor/er: _____

6. Hur är det idag?

Beskriv hur arbetet med insatsen eller förändringen har gått. Har det skett någon förflyttning mot de uppsatta målen?

Beskriv kort nuläget.

7. Hur vill vi att det ska vara?

Beskriv kort den önskade effekten av en insats eller en förändring. Är sedan tidigare uppsatta mål tillräckligt konkreta och möjliga att nå?

8. Hur gör vi för att komma dit?

Beskriv eventuella justeringar av pågående insatser eller förändringar utifrån klassen/gruppens eller individens behov.

9. Vem/vilka ansvarar?

Beskriv hur det har gått utifrån ansvarsområden och förväntningar.

Behöver något justeras?

Behövs något stöd till den eller de som har ansvar?

10. Datum för uppföljning

Ange datum för när insatsen eller förändringen ska följas upp, hur den ska följas upp och vem som ansvarar för det.

Som ni märker fungerar modellen som en kretsgång, där ni vid varje varv undersöker om det skett någon förflyttning mot målet och formar därefter ett nytt nuläge.

Mall för att genomföra förändringar och följa upp dem

Bakgrundsinformation

(klass/grupp, individ, skolnivå):

Datum: _____

Mönster: _____

Faktor/er: _____

Planering

1. Hur är det idag?

Gör en kort beskrivning av nuläget utifrån de mönster som framkommit i modul 1.

Behövs ytterligare information än den som framkommit från modul 1 för att få en rättvisande bild?

2. Vart ska vi?

Gör en kort beskrivning av den önskade effekten av en insats eller en förändring.

Formulera ett eller flera mål som är konkreta och möjliga att nå upp till. Tänk på att målen ska vara kopplade till såväl det framkomna behovet från modul 1 som till kunskapsmålen i läroplanen.

3. Hur gör vi för att komma dit?

Ange vilka insatser som är relevanta utifrån klassen/gruppens eller den enskilda elevens behov, använd er av vetenskap och beprövad erfarenhet, professionell bedömning och/eller avstämning med elever för att erbjuda en verksam insats eller förändring.

Fundera på vad det är som fungerar bra och hur kan ni göra mer av det.

Koppla de angivna insatserna eller förändringarna till respektive mål från punkt 2 (Vart ska vi?). De planerade insatserna ska vara konkreta.

4. Vem/vilka ansvarar?

Anteckna ansvarsområden och förväntningar för varje insats eller förändring.

5. Datum för uppföljning

Ange datum för när insatsen eller förändringen ska följas upp, hur den ska följas upp och vem som ansvarar för det.

Efter påbörjad insats eller förändring

Bakgrundsinformation

(klass/grupp, individ, skolnivå):

Datum: _____

Mönster: _____

Faktor/er: _____

6. Hur är det idag?

Beskriv hur arbetet med insatsen eller förändringen har gått. Har det skett någon förflyttning mot de uppsatta målen? Beskriv kort nuläget.

7. Hur vill vi att det ska vara?

Beskriv kort den önskade effekten av en insats eller en förändring. Är sedan tidigare uppsatta mål tillräckligt konkreta och möjliga att nå?

8. Hur gör vi för att komma dit?

Beskriv eventuella justeringar av pågående insatser eller förändringar utifrån klassen/gruppens eller den enskilda elevens behov.

9. Vem/vilka ansvarar?

Beskriv hur det har gått utifrån ansvarsområden och förväntningar. Behöver något justeras?

Behövs något stöd till den eller de som har ansvar?

10. Datum för uppföljning

Ange datum för när insatsen eller förändringen ska följas upp, hur den ska följas upp och vem som ansvarar för det.